

Posudek vedoucího bakalářské práce

Jméno a příjmení studenta: Tomáš Blümel
Téma bakalářské práce: Druhý odboj v kultuře paměti v letech 1945–1948
v regionálním kontextu. Příklad Kolínska.

Zadání práce Tomáše Blümela směřovalo k poznání forem vzpomínání na odboj v období druhé světové války v bezprostředním poválečném třiletí mezi osvobozením a převzetím moci komunisty. Smyslem bylo sledovat, jak se komemorace protifašistické rezistence využívala ve vztahu k řešení aktuálních problémů a politických sporů. Přihlásit se k odkazu odboje, či si jej přímo přivlastnit, stejně jako zpochybnit nebo napadnout válečnou minulost politických konkurentů patřilo ke strategii politického zápasu. Zásluhy z odboje tak měly legitimizovat aktuální politiku, mocenský nárok i vize budoucího směřování státu. Téma předložené práce se tak pochopitelně týkalo období let 1945–1948 mnohem více než průběhu událostí druhé světové války.

Tomáš Blümel však neprokázal, že by si byl této jednoduché skutečnosti vědom. Jako vedoucí jsem bohužel neměl na výsledný text takový vliv, jak by bylo záhodno. Student mi ji předložil ke kontrole ve velmi krátkém čase před odevzdáním a mé výtky k formálním i zásadním obsahovým problémům nechtěl nebo nebyl schopen akceptovat. S politováním tak musím konstatovat, že nejsem jak s průběhem přípravy práce, tak ani s předloženým textem spokojen a mám k němu vážné výhrady.

Autor pracuje s pojmy vzpomínková kultura či kultura paměti a pěstování paměti. Přestože se v úvodu odvolává na M. Halbwachse a P. Noru, sám nevysvětluje, co těmito pojmy rozumí. To se v zásadě negativně projeví pak v následujících kapitolách, které prozrazují, že T. Blümel tyto koncepty používá jen velmi povrchně a hlouběji se nad nimi nezamýšlí. Nedospěl tak vůbec k tomu, aby se skutečně věnoval cílům přímo zmíněným v zadání práce, tedy aby „analyzoval obsah, symboliku, jazykové prostředky“ pěstování paměti, aby zjistil, zda v uvedeném období „docházelo k významovým posunům“ nebo aby zkoumal, „zda se paměť odboje stávala v lokálním kontextu předmětem aktuálních politických sporů a střetu různých výkladových tendencí.“

V 2. a 3. kapitole (s. 14–27) T. Blümel poměrně podrobně, převážně na základě sekundární literatury, líčí odbojové aktivity v Kolíně nebo aktivity osob, s Kolínem spjatých (J. Mašín, V. Morávek). Bezpochyby krátké shrnutí odbojové činnosti bylo v práci na místě. V předložené bakalářské práci však svým rozsahem představuje podstatnou část textu a odvádí tak autora od deklarovaného cíle práce.

V dalších částech práce T. Blümel vyjmenovává vzpomínkové akce po roce 1945, připomínání odbojářů a obětí nacistické persekuce, zřizování pomníků a pamětních desek a zabývá se také

některými odbojáři a jejich poválečnými osudy. Věnuje se činnosti místní pobočky Svazu osvobozených politických vězňů a pozůstalých, který byl jednou z hlavních organizací pečující o památku obětí a logicky mu patřila ústřední role ve „vzpomínkové kultuře“. Nicméně za tímto popisem již chybí další, analytická rovina, která by čtenáři zasadila neutrální sdělení o výstavbě pomníčku či uspořádání vzpomínkové akce do společenského a politického kontextu. T. Blümel se v zásadě jen omezuje na konstatování, že komunisté si snažili odboj jako celek přivlastnit, že útočili na nejmenované osoby, názorově odlišné konkurenty, jako na „pozdní odbojáře“ či zakuklené kolaboranty, konjunkturalisty a podvodníky, a že zřejmě tyto jejich útoky zůstávaly bez patřičné odezvy či obrany. Bohužel se však nedozvíme téměř nic o rozložení politických sil v Kolíně a na Kolínsku a míře hegemonie, které se komunistům podařilo již před únorem 1948 dosáhnout.

Zřejmě nejpropracovanější část práce je 6. kapitola věnovaná rozboru místního tisku. T. Blümel vynaložil obrovské úsilí a pílil k tomu, aby pečlivě prostudoval lokální novinové tituly, vytvořil statistiku článků s tematikou druhého odboje, roztřídil je tematicky a podle novinových titulů vytvořil přehledy o jejich frekvenci v jednotlivých měsících poválečného třiletí. Bohužel však opět tato obrovská práce nešla vůbec k podstatě problému. Autor neprovedl téměř žádnou vnitřní analýzu pramene, natož aby se pokusil o sofistikovanější metody textové či diskurzivní analýzy. Nevysvětluje ani pozadí vydávání regionálních novin a skutečnost, že jedinými místními novinami v letech 1945–1948 vlastně disponovala pouze KSČ a sociální demokracie (přestože, jak T. Blümel na s. 29 ukazuje, ve volbách v roce 1946 v Kolíně na druhém místě za komunisty skončili s 28 procenty lidovci a na třetím místě s necelými dvaceti procenty národní socialisté. Tyto obě strany však patrně v lokálních podmínkách Kolínska nebyly nijak zvlášť aktivní a roli umírněně opozičního média tak během roku 1947 hrály noviny sociálně demokratické. Politické poměry však v práci vůbec osvětleny nejsou).

Práce T. Blümela je do určité míry promarněnou příležitostí. Autor bezpochyby věnoval její přípravě mnoho času a energie, pracoval v místním archivu a detailně prostudoval regionální tisk uvedeného období. Bezpečně se zorientoval v problematice druhého odboje a období okupace na Kolínsku. Jsem si téměř jist, pokud by zpracovával dílčí aspekt činnosti některé z odbojových skupin, dovedl by si s tímto úkolem poradit. Analýza komemorativní kultury však byla nad jeho síly, i když okolnosti dokončování nasvědčují, že pro výsledek své práce mohl učinit více.

Práci Tomáše Blümela nicméně doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit stupněm **dobře**.

V Praze, 12. června 2016

PhDr. Ondřej Vojtěchovský, Ph.D.